

Tale 4. maj Grønhøj

I aften er vi samlet her for at mindes den aften for 69 år siden, hvor man kunne høre i radioen, at besættelsesmagten havde overgivet sig efter de fem forbandede år under besættelsen.

Det er jo de færreste af os i aften der kan huske den aften, men vi kender billeder af glade danskere der stormer ud på gaden, de tusinde flag der blev fundet frem og de forhadte mørklægningsgardiner der blev brugt til at tænde glædesbål.

Det rører os i hjertet at tænke tilbage på den aften og alle de menneskeskæbner, som hvis vej var blevet ændret af krigens gang over Europa. Det var en af de sorteste tider i Danmarks historie, og vi må sige at Danmarks skæbne var ikke i vore egne hænder den gang. Vi var ikke herrer i eget hus.

Vores tanker må derfor også gå til dem som ofrede sig for landets skyld, for at Danmark atter kunne blive frit.

Der var mænd og kvinder i den danske modstandsbevægelse, som satte livet på spil for det, de troede på og var klar til at kæmpe for vort land.

Noget af det der rigtig imponerer mig ved den kamp, var også det sammenhold der viste sig på tværs af politiske skel. De mindre politiske forskelle trådte i baggrunden for den fælles sag.

Min egne bedstefar var en god socialdemokrat i Nørresundby og før krigen var dem fra konservativ ungdom ikke hans bedste venner. Ja, ind imellem kom det vist til sammenstød, hvor det blev korporligt.

Men da Danmark blev besat, der fandt de sammen i modstandskampen, for nu var det som bandt dem sammen vigtigere end de forskelle som var.

Spejdere, socialdemokrater, konservative og andre foreninger, hvor unge var samlet, fandt sammen og udgjorde en stor del af modstandskampen. Hvor de før havde set på hinanden med mistroiske øjne, som røde socialister, brune konservative og skinhellige spejdere, var de nu samlet for den samme sag: at de var danskere, som kæmpede for friheden og deres land.

Min bedstefar bevarede sin politiske overbevisning hele sit liv, men fra krigen af havde han også en dyb respekt for sine politiske modstandere, der havde deltaget i den samme kamp for Danmark og for demokratiet.

Der er mange historier om heltegerninger, om folk som har trodset deres frygt for at gøre en indsats. Ligesom vi står her ved mindestenen for den Lancasterbesætning som endte deres liv her ved Grønhøj. De syv unge mænd, som endte deres liv i et fremmed land for at kæmpe mod nazismen og for et frit Europa. Vi har tændt syv fakler for at mindes dem.

Syv unge mænd, hvis tragiske død påvirkede deres familier dybt og trak lange spor op i gennem tiden. Og sådan er der jo tusinde ja millioner af historier over hele verden, om familier der har mistet en af deres kære i den anden verdenskrig og i senere krige.

De syv mænd har fået deres mindesten her i et land, de knap kendte. For deres familier var det en stor dag, da stenen sidste år blev rejst her i byen. For så er deres offer ikke glemt, vi husker dem og takker dem.

Det tab, deres familier har måttet leve med, var ikke forgæves og er ikke blevet glemt. Og denne sten har også været med til at understrege de stærke bånd der er mellem Storbritannien og Danmark.

Det er så let for os at glemme, at lade historien være noget der kun findes i bøger og som ikke vedkommer os i hverdagen. Men vi har brug for at huske vores helte og det, de har givet os.

Som i filmen Saving Private Ryan. En amerikansk deling er i tiden efter invasionen i Nordfrankrig i 1944 sendt ind bag fjendens linjer for at redde en eneste soldat, Ryan, fordi hans mor allerede har mistet tre sønner i krigen og ikke skal miste ham også. Delingen, der sendes af sted, ledes af kaptajn Miller, han er krigstræt og led ved alle kampene, men samtidig er bevidst om sit ansvar, han skal få sine mænd helskindede igennem resten af krigen. Så opgaven er helt forkert for ham, at risikere tyve mænds liv for et sølle liv.

Men han påtager sig opgaven, og de finder Ryan. De to mænd kæmper side ved side og til sidst giver kaptajnen sit liv for at redde Ryan. Hans sidste ord til Ryan er: "Earn this", løst oversat: gør dig fortjent til dette. Gør dig fortjent til dette offer, mange mænd har givet for dig. Lev et liv, som viser, at du var det offer værd. Så på den måde får Ryan livet forærende, men samtidigt også en kæmpe opgave; han skal leve sit liv, så det svarer til det offer, det kostede. Og så kan man ikke spille livet, være ligegladd med det. Så man sætte pris på det og bruge det til fulde.

Jeg tror også, at vi alle kan lære noget af alle heltene om det at ofre sig. Og de kan minde os om, hvad vi har fået givet, fordi andre har ofret noget for os.

Så skylder vi at mindes dem, både ved at markere dagen i dag, men også ved at værne om den frihed, som de kæmpede for.

I dag sender vi også danske soldater ind i verdens brændpunkter, danske soldater sætter livet på spil i Danmarks tjeneste. Også den kamp har kostet liv. Også deres indsats skylder vi at værdsætte.

Vi skal værne om mindet for vores helte.

I aften tændes der lys i mange vinduer landet over. Lys, der lyser i forårsaftenen, lys der fortæller at natten ikke er farlig.

Efter fem år hvor det var forbudt at lade mørket blive brudt af lyset, kunne folket i Danmark atter sætte lys i deres vinduskarme.

Lad de lys som vi tænder, minde os om at friheden ikke skal tages for givet, og lad dem minde os om de mænd og kvinder som kæmpede for at Danmark atter blev frit.

Ære være deres minde.